

I. TOLDALEK.

Költ Martzius 4-dik napján 1809. ezte

— — — — — non omnia possumus omnes
Virgili

Alienâ opê uti nolle, quum præsto sit, rationi ad-
versatur. Moshemius in Praepar. ad
Hist. Eccl. p. 7.

A Magyar Literatura Esmerete' ki Adó-
ját nem esmérem, Boldogréti Vig László Úr
is ki legyen? nem tudom különben; hanem a' Hazai
Tudósításból látom; hogy 25 ezteendő Ifjú, ki a'
Pesti híres Mindenségben 7. ezteendőket töl-
tött — és így feles Tudománnyal rakodhatott meg;

Az első, egy ilyen tizimű Munkájával: **A**
Magyar Literatura Esmerete' ki áll az ol-
vasó Magyar Közönség eleibe. Ennek Kereszt A-
tya Takáts Úr, agyon ditséri, mint a' maga ne-
mében leg első Munkát, 's méltónak itéli; hogy
Magyar Minérvájának IV. dik Kötetjévé te-
gye. A' Magyar Kurir, és annak Olvasói kapva
kapják, én is a' többek között már sokszor igyekez-
tem meg venni; de nem tudom mi okonn? még ed-
dig a' Könyvkötők nem szolgálhattak vele.

Mig így keresgelném, rettentő Crisise jö a'
Munkára Boldogréti Vig László Úrnak, mel-
lyet meg olvasván, azonnal megjövendöltem; hogy
az szó nélkül nem marad, hanem mond rá valamit
vagy a' Szerző vagy a' Kereszt Atya — de a' Ket-
tőt a' Koppáni Tudósító — a' hová pedig,

azt gondolná az ember; hogy a' Tudomány világa ki se hathat — tsudálni lehet — meg előzte, annyiban; hogy belé szállott, de Jegyzéseit nem közölte.

Boldogréti Vig László Úrnak Grammaticai Tudományát, a' Magyar Régiségekben való nagy jártaságát, olvasottságát, a' külföldi Tudósok Munkáival való Esmerettségét — szövegl — nagy Talentumit, ki az a' ki még ne esmerne? — ha Crisisét figyelmetesen meg olvassa. De ha egyszermind a' Tudós Ifjúnak nagy tüzét ugyan azon Crisisben szemléli, lehetetlen, hogy arra ne fakadjon, a' mire fakadt ama Nagy Magyar Literátor Te-kéntes Kazinczy Ferentz Ur, Magyar Régiségeinek már ki jött első Kötetjében; hogy a' boldog emlékezetű minden tekintetben nagy Magyar Tudós T. T. Révai Miklós Ur mellett, T. T. Versegi Ferentz Ur ellenírt két Munkák, úgy-mint Kardos Adorjáné, 's Miklósi Jánosé, vajha örökre oda maradtak volna!

Bizony a' Koppáni Tudósító jól teszi azt, hogy a' hibákat szelídséggel 's kedvezéssel kel-
 le igazítani, fel fedezni, 's elő adni — plus vi-
 dent oculi, quam oculus. — Tagadhatatlan; hogy a' Literatura Esmerete mutató Táblája sok szép dolgokat foglal magába. — Hogy azokat Pápai Ur innen onnan szedte őszve — vagy is inkább szórta őszve. — Erre ennyit mondhat akár ki is: Ki Szop az újjából valamit? Nem minden Munkák az előbbieneknek olvasásából — most több, majd kevesebb hozzá tevéssel jönnek e' Világ eleibe? Ha Pápai Uré nem tökéletes — minthogy

nem is lehet, tsak a' Crisisben elő forduló sok hézagok meg tekintésénél fogva is — és ha nem jól, 's nem elegendő meg elégitőleg szedte össze azokat. — Vig László Úrnak előtte a' Mező — ott a' Nagy Pesti Bibliotéka, írjon jobbat 's tökéletesebbet, meg fogja tapasztalni; hogy a' Haza közfennel veszi, 's leg közelebb én úgy köttetem; hogy Pápai Uré teszi az I-ső Darabot, Vig László Uré a' II-dikat. — Régi es. méretes Közmondás: Könnyű valamit criticálni, de tenni nehéz.

Sajnálom, hogy m. e. a' Munkát meg szerzettem 's meg olvastam volna, ekképpen kellett írnom; de látatlanban is bátorkodtam a' Koppáni Tudósítónak meléje állani, 's azt sürgetni vele: hogy a' jó igyekezetű Magyar írókat nem kellene a' Munkáról le ijeszteni, a' jó Szándékokat nem kellene meg fojtani; hanem előmeneteltesíteni 's apolgatni. A' betsületes Crisis igen is meg kívántató; de az ollyatén kardos, paisos, sisakes Crisiséktől — a' minő Vig László Uré is — mentsen meg mindeneket a' Magyarok' Istene!

Azt a' tökéletes Literaturai Esmere-tet, mellyet óhajt a' Tanuló Ifjúság számára a' Criticus Úr, én minél hamarébb a' Criticus Úr pennája alól várom ki — mert az a' sok fogyatkozás, mellyet Pápai Uréban talál, nem hiszem; hogy sok más által ki pótolthatnék.

Ezeket kívántam röviden megjegyezni. És ezenel el rejtezem. — A' Tszára, akár mint hívattassam, ki nem állok. A' mit írtam igazság. — A' kinek szemei vagynak látni fogja. Bérekefztem Vol-

tér Úrnak ezen szavaival: Hála legyen az Istennek; hogy Grammaticusokat is teremtettt! —

Jámborfalvi Szelid Móses.

Tudománybéli Jelentés.

Pesten, Nemzeti Könyvtáros Kiss Istvánnál találandó leg újabb Könyveknek nevei.

Nemzeteket és Országokat esmér-tető Gyűjtemény, ki adta Kis János. Első Kötet. — Nagy Britannianak egyházi és tudománybéli állapotja. Pesten, Nemes Kiss István Könyvtárosnál 1808.

A' Nemzetek és Országok esmémentét tárgyzó könyvek minden értelmesek által a' leghafzñosabban gyönyörködtetők közzé számláztatnak, 's ugyanazért a' mai tudos Nemzeteknél mind sok Iróknak, mint sok Olvasóknak adnak foglalatofságot és mulatságot.

A' Magyar Literatura e' részben még mind eddig szükséget látott. Tsak igen kevés ide tartozó munkákat mutathat elő, 's azok is, minthogy ez előtt néhány esztendővel irattattak, a' mai tudós világban uraikodó módi szerént tsak nem feledékeny-ségbe mentek.

Ezen fogyzatkozást akarja a' Soproni Magyar Társaság azzal a' gyűjteménnyel valamennyire ki pótolni, mellynek első darabját itt közre botsátja. Szándéka ezen Társaságnak oda tzeloz, hogy rész

fzerént tulajdonképpen való le irások, rész fzerént és főképen utazások által lafsanként minden nevezetesebb Nemzeteket és Országokat meg esmértelsen Olvasóival. Ehez képest már a' második rész is sajtó alatt vagyon, és rövid idő múlva a' többiek is bizonyofsan ki fognak adatatni. A' munka leg jobb kütfejeből válogatva és rendbe szedve jön ki; egyik fő törvénye a' fzerzőknek a' világos rövidség, hogy így a' munka igen nagyra ki ne terjedjen, és egyfzersmint minden emlékezetes dolgokat magában foglaljon. A' Tárgyakat és Rendet kiki az ide rekelztett első Kötetnek laistromából által láthattya:

- 1) Uralkodás módja. — 2) A' Királyról. 3) A' Parlamentumról. 4) A' köz népről. 5) A' szárazon való és tengeri erőről. 6) A' közönséges adó nemeiről, és az Ország adofságairól. 7) A' fzegények táplálásáról. 8) A' nép számáról. 9) A' Kereskedes. 10) A' kéz mivekről és mivházakról. 11) Az Anglus Törvényekről, itilő ízékekről, és az igazság kiszolgáltatása módjáról. 12) London. 13) Londonról való jegyzések. 14) Londoni nevezetességek. 15) A' Nemzet képe. 16) Vallás. 17) A' Püspöki Ekklesia. 18) A' Methodistákról. 19) A' Dissentéerekről. 20) A' Presbyteriánusokról. 21) A' Skotziai Ekklesiáról. 22) Az Independensekről. 23) A' Baptistákról. 24) Az Antinomistákról. 25) Az Unitariusok, Ariánusok, Skotziánusok, Arminiánusokról. 26) A' Szandemanitákról. 27) A' Kvakerekéről. 28) A' Római Katolika Vallásbeliekről. 29) Az Atheistákról. 30) Az Eszelösködes - és Babonáságról. 31) A' Zsidókról. 32) A' Hernhuttekéről. 33) A' külföldieknek egyházi állapotjokról.

- 34) A' Tudományok állapotjáról közönségesen. 35) A' Tudományok Kir. Társasága Londonban. 36) A' Regiség' vizsgáló Társaság. 37) Az Oskolákról. 38) Az Universitásokról. 39) A' szép Mesterségeknek Angliában való állapotjáról. 40) A' szép Mesterségek. Kézmivek és Kereskedések előmozdítására öfzve ált Társaság. 41) A' képirásról. 42) A' Képmetzésről. 43) A' Képfaragás Mesterségéről. 44) Az Építés mesterségéről. 45) A' Kertész mestersegről. 46) A' Muzsikáról. 47) A' Játék szinről.

* * *

Kazinczy Ferencznek öfzve kelésére Szendrei Gróf Török Zsófia Antoniával írott versek Kifs János által tulajdon képével 8. kötve. 1 fl. 30 kr.

Mármontel szívképző Régei, két könyvben, kiadott Kazinczy Ferencz által négy rére metzett képpel, 8. kötve. 1 fl. 45 kr.

Fedor és Mária, vagy a' holtig tartó ritka hiveség, és a' nagyra vágyásból származott gyáfzode méltó szerentsetlenség tüköre N. V. Ajtay Samuel által, 8. kötve. 2 fl.

Sarolta Flóra Német hólnapos Irásból fordított Magyarra, a' Soproni Magyar Társaságnak egy tagja által, 8. kötve. 51 kr.

A' Magyar Századok IX—XIII. Irta Virág Benedek egy réz metzésel, 8. kötve. 5 fl. 30 kr.

A' hetedik Elmélkedés Fleury Claudius Apátur Historisjából, az egyházi Törvényhatóságról, 8. kötve. 24 kr.

- A'** Juh-himlőről, és ennek béóltásáról, melly által ezen dögleletes nyavalyáknak pusztító ereje felvétethetik; sőt a' juhhimlő az egész Országból is kiirtathatik, Magyar Nyelvre fordítatott Márton József által, egy rézre metzett képpel, 8. kötve. 1 fl.
- A'** Szerelem termélfete, egynéhány rész szerént vig, rész szerént szomorú történetekben, egy rézre metzett képpel, 8. kötve. 1 fl.
- Herezeg Pirippionak Tündéri története Wieland után. Irta Magyar Földieink mulatására Fellögvári Agoston, 8. kötve. 51 kr.
- Téli Rége Wielandból 8. kötve 24 kr.
- Atala, vagy két Indus szerelme 12. kötve 1 fl.
- Theophon, vagy a' tapasztalt Tanács adó a' tapasztalatlan Ifjúság halznára Dapsy József által, 8. kötve 2 fl.
- Egy külföldön utazó Magyarnek jó barátjához küldött levelei 8. kötve 2 fl.
- Az embernek jobbitására tzelzó némelly beszélgetések, mellyeket kézfizett Gyújtó István 8. kötve 1 fl. 45 kr.
- Budai Esaiás Közönséges Historiája, 3-ik darab, Magyar Ország Historiája a' Mohácsi veszedelemtől fogva Buda visszavételéig 8. kötve 3 fl.
- A'** Helvétziai Vallástételt tartó túl a' Dunai Fő tiszteletli Superintendentziában élt Superintendensek, vagy Reformatus Püspökök élete a' jelen való időkig lehozva; ki adta Tóth Ferentz 8. kötve 1 fl. 24 kr.
- Erköltsi Tanítások predikátziókban, kézfizette's ki adta Diófzeghi Sámuel 8. kötve 1 fl. 20 kr.

Metastasiusnak egynéhány Játék darabjai, fordította Olafzból Döme Károly, egy rézmetzés-sel 8. kötve. 1 fl. 45 kr.

Erköltsi Katekézis, mellyet a' maga gyermekei számára készített T. N. Zilahi Laskay Sámuel, 8. kötve 54 kr.

Báthori Gábor halotti Tanítás, mellyet Gróf Széki Teleky József Ur Eö Excellentiája felett elmondott 1796. ik esztendőben 4. kötve 2 fl. 30 kr.

P. Török Damascenus Vasárnapi és ünnepi Prédikációk, mellyeket élő nyelvel mondott, és a' lelki Tanítók segedelmére ki adott négy szakaszokban 8. kötve 5 fl. 30 kr.

Bóldogságos Szüz Mária tiszteletének és segítségül hívásának védelmezése. 1 fl. 12 kr.

Keresztény ember kézi könyve, mellyben egy Atya két gyermekével beszélgetvén a' Keresztény Vallásnak némelly de fő és elsőbb igazságát adja elő; Magyarra fordította Angyán János Wefzprémi Prédikátor, 8. kötve 1 fl. 15 kr.